

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 21 oktober 2025

Op dinsdag 21 oktober vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Luxemburg. Er werd gesproken over het Meerjarig Financieel Kader, de voortgang op vereenvoudiging van EU-wetgeving, de voorbereiding van de Europese Raad (ER) en de Eurotop op 23 en 24 oktober, de artikel 7-procedure van Hongarije, en het aangekondigde initiatief voor het zogeheten *European Democracy Shield*. Nederland vestigde samen met de Benelux-partner aandacht op de beperking van het voorrang van Unierecht en de lhbtq+ rechten en voor een non-paper over het versterken van respect voor EU-waarden bij EU-financiering. Het kabinet maakt gebruik van dit verslag om de hiervoor genoemde non-paper met uw Kamer te delen. De minister van Buitenlandse Zaken was niet in de gelegenheid deel te nemen. Nederland werd vertegenwoordigd door de Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de EU.

Voorbereiding Europese Raad d.d. 23 – 24 oktober

Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressieoorlog in Oekraïne. Hierbij onderstreepte de Raad het belang van voortgezette steun voor Oekraïne enerzijds, en het opvoeren van de druk op Rusland om de oorlog te beëindigen anderzijds. Een brede groep lidstaten verwelkomde voortgang ten aanzien van het initiatief van de Commissie voor het verstrekken van reparatieleningen aan Oekraïne op basis van de bevroren Russische Centrale Banktegoeden en riep op tot spoedige aanname van het negentiende sanctiepakket. Nederland benadrukte dat de steun moet aansluiten op de financiële en militaire noden van Oekraïne en onderstreepte het belang van lastenverdeling onder EU-lidstaten. Ook riepen verschillende lidstaten op tot voortgang in het EU-toetredingsproces van Oekraïne. Nederland erkende dat Oekraïne onder zeer moeilijke omstandigheden hervormingen heeft doorgevoerd en liet weten te willen vasthouden aan het op merites-gebaseerde uitbreidingsproces en geldende besluitvormingsprocedures.

Midden-Oosten

De Raad sprak over het agendapunt Midden-Oosten, in het bijzonder over de voortgang van de implementatie van het vredesplan van president Trump ter beëindiging van het conflict in de Gazastrook en de mogelijkheden voor de EU om bij te dragen aan het succes van dit vredesplan.

Defensie en veiligheid

De Raad sprak over het agendapunt Europese defensie en veiligheid, dat tijdens de ER in het licht zal staan van het bereiken van defensiegereedheid in 2030. Hiertoe publiceerden de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger (HV) op 16 oktober jl. een routekaart¹ die een overzicht geeft van alle inspanningen inzake defensiegereedheid 2030, welke Nederland tijdens de Raad heeft verwelkomd. De ER zal spreken over de implementatie van deze routekaart. In het verslag van de ER wordt uw Kamer nader geïnformeerd over de inhoud van de routekaart.

Concurrentievermogen en dubbele transitie

De Raad stond stil bij de ER-agendering van concurrentievermogen en de dubbele transitie. De op 20 oktober jl. gepubliceerde brief van Europese Commissievoorzitter Von der Leyen over klimaat en concurrentievermogen werd breed verwelkomd. Enkele lidstaten pleitten voor specifieke aandacht voor energie, de *automotive* sector en voorwaarden voor het behalen van het EU klimaatdoel 2040. Nederland pleitte voor een stevig uitvoeringspakket om het EU klimaatdoel 2040 haalbaar te maken en bracht het belang van groene vraagcreatie onder de aandacht.

Migratie

De Raad stond kort stil bij de agendering van migratie tijdens de ER. Het kabinet acht het van belang dat de ER aandacht heeft voor zowel EU-interne als EU-externe aspecten van migratie.

¹ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/readiness-roadmap-2030_en

Huisvesting

De Raad ging kort in op de opname van het thema huisvesting op de agenda van de ER, waarbij Nederland en veel andere lidstaten benadrukten dat huisvesting een nationale competentie is. Daarnaast heeft Nederland het belang benadrukt van het versimpelen en aanpassen van Europese regelgeving om onnodige belemmeringen voor woningbouw weg te nemen, terwijl we onze voortgang op de bredere EU-agenda behouden.

Eurotop

Tijdens de Raad werd ook kort stil gestaan bij de Eurotop die en marge van de ER plaatsvindt. Nederland heeft zich ingezet om het belang van verdere integratie van de kapitaalmarkten in de verklaring terug te laten komen.

Meerjarig Financieel Kader

De Raad sprak over de horizontale elementen en de tweede pijler (Europees concurrentievermogen) van het voorstel voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). De voorgestelde verhoogde flexibiliteit binnen het volgende MFK werd breed positief ontvangen. Een groot deel van de lidstaten was eensgezind in hun steun voor het vereenvoudigen van het MFK en het verminderen van administratieve lasten voor overheden en eindgebruikers. Ook was de Raad het breed eens over sterkere zeggenschap van de lidstaten en de Raad bij de uitvoering van MFK-programma's en de inzet van flexibele budgetten. Daarnaast vroeg een brede groep lidstaten aandacht voor de geografische spreiding binnen de tweede pijler en meer zichtbaarheid en zelfstandigheid voor cohesie en landbouw binnen het MFK. Nederland verwelkomde het voorstel van de Europese Commissie om de meerjarenbegroting te moderniseren en te vereenvoudigen, en onderschrijft de focus op prioriteiten zoals concurrentievermogen, innovatie, asiel en migratie, en veiligheid en defensie. Tegelijkertijd benadrukte Nederland dat flexibiliteit ook te ver kan gaan. Nederland sprak zich uit tegen de ongelijke impact op de nationale begroting en de voorgestelde schuldinstrumenten. Daarnaast vroeg Nederland aandacht voor het versterken van de rechtsstaatsvoorwaarden en benadrukte dat excellentie en impact leidende principes moeten zijn voor het versterken van het Europees concurrentievermogen.

Versimpeling wetgevingspakketten

De Raad besprak de voortgang van de vereenvoudigingsagenda en de rol van de verschillende omnibuspakketten naar aanleiding van het diezelfde dag gepubliceerde eerste voortgangsrapport van de Commissie.² De Raad verwelkomde de voortgang tot nu toe en was eensgezind over het belang van de voortzetting van de agenda voor de versterking van het Europees concurrentievermogen. Nederland onderstreepte de urgentie om onnodige regeldruk te verminderen. Daarbij moeten regels werkbaar en passend worden gemaakt, met behoud van de beleidsdoelstellingen die met regelgeving worden nagestreefd. Ook vroeg Nederland aandacht voor de aanpak van knelpunten in de fysieke leefomgeving.

Artikel 7 Hongarije hoorzitting

De Raad hoorde Hongarije voor de negende keer in het kader van de Artikel 7-procedure. De hoorzitting betrof alle onderwerpen uit het met redenen omkleed voorstel dat het Europees Parlement in 2018 uitbracht.

Tijdens de hoorzitting spraken meerdere lidstaten in hun stevige zorgen uit over de mediavrijheid, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de aanpak van corruptie, de ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de inperking van de rechten van lhbtq+ personen in Hongarije, mede als gevolg van de anti-lhbtq+ wetwijzigingen waarmee Pridemarsen werden verboden. Luxemburg sprak, namens de Benelux, eveneens over al deze onderwerpen haar zorgen uit, en constateerde dat de naleving van de waarden uit artikel 2 van het EU-Verdrag door Hongarije in de afgelopen jaren verder is verslechterd.

Hongarije liet zich kritisch uit over het nut en noodzaak van de procedure van artikel 7 en stelde dat de procedure wordt gepolitiseerd. In beperkte mate ging Hongarije in op de rechtsstatelijke zorgen die door de lidstaten werden geconstateerd. De Commissie deelde dezelfde zorgen als de lidstaten en wees onder meer op de zaken die momenteel bij het EU-Hof aanhangig zijn over de Hongaarse Soevereiniteitswet en de anti-

² https://commission.europa.eu/publications/2025-overview-report-simplification-implementation-and-enforcement_en

lhbtq+ wetgeving. Ook ging de Commissie in op de sinds 2020 nog altijd geldende noodtoestand waardoor wetten per decreet kunnen worden uitgevaardigd en nog steeds onverenigbaar is met de beginselen van de rechtsstaat en de interne markt. De Commissie concludeerde dat een groot deel van de zorgen van het met redenen omkleed voorstel nog altijd gegrond zijn.

Na afloop van de hoorzitting concludeerde het voorzitterschap dat de Raad de besprekingen in het kader van de Artikel 7-procedure tegen Hongarije zal voortzetten. Het kabinet verwelkomt dat voornemen. Het kabinet blijft daarnaast spreken met andere lidstaten over de mogelijkheden om verdere stappen te zetten in de Artikel 7-procedure, gelet op de motie Paternotte/Van Campen.³ De meerderheden om verdere stappen te zetten zijn momenteel echter nog niet in zicht. Bij wijzigingen in het krachtenveld wordt uw Kamer daarover geïnformeerd.

European Democracy Shield

De Raad sprak tijdens een werklunch over het aangekondigde *European Democracy Shield*. De mededeling van de Commissie hierover wordt dit najaar verwacht. Het kabinet ziet het beschermen van de democratische rechtsstaat tegen ongewenste buitenlandse beïnvloeding als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en zet zich in voor het versterken van de democratische weerbaarheid in de EU. Het kabinet ziet uit naar de uitwerking door de Commissie. Uw Kamer wordt t.z.t. middels een BNC-fiche geïnformeerd.

Overig (AOB's)

Beperking voorrang Unierecht en rechten van lhbtq+ rechten

Nederland sprak, namens de Benelux, over het belang van voorrang van het Unierecht en de rechten van lhbtq+ personen in de Europese Unie. De Benelux riep in de Raad de Commissie op om alle maatregelen te treffen die nodig zijn om te verzekeren dat het Unierecht voorrang houdt over het nationale recht en de fundamentele rechten en vrijheden van lhbtq+ personen worden geëerbiedigd. Het kabinet gaf hiermee opvolging aan een deel van de motie van de leden van Campen en Dassen van 16 oktober jl. die de regering heeft verzocht om Slowakije in de Raad Algemene Zaken aan te spreken op de recent aangenomen grondwetswijziging.⁴

Het kabinet heeft haar zorgen over de Slowaakse grondwetswijziging gedeeld met de Commissie, en met meerdere lidstaten die op EU-rechtsstatelijk gebied gelijkgezind zijn. Ook heeft het kabinet zijn zorgen op bilateraal niveau aan Slowakije overgebracht. Het kabinet zal de situatie en de mogelijk door de Commissie te nemen juridische stappen nauwgezet volgen en uw Kamer hierover informeren.

Non-paper versterken respect voor EU-waarden bij EU-financiering

Op verzoek van Frankrijk sprak de Raad over het door Frankrijk, Oostenrijk en Nederland gezamenlijk opgestelde EU non-paper over het versterken van respect voor Europese waarden door entiteiten die Europese financiering ontvangen, en over het tegengaan van alle vormen van haat, waaronder antisemitisme.

De kern van het non-paper, dat als bijlage van deze brief met u wordt gedeeld, is dat EU-subsidies uitsluitend mogen worden verstrekt aan entiteiten die de waarden van artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het EU-Grondrechtenhandvest respecteren. Het non-paper benadrukt het belang van de bestrijding van haat, discriminatie en geweld, en van de bevordering van tolerantie, diversiteit en gendergelijkheid. Daarnaast wordt gepleit voor een sterkere Europese aanpak van haatspraak en antisemitisme, onder meer via opname als Eurocrimes (strafbare feiten die op EU-niveau zijn vastgesteld als misdrijven), meer samenwerking tussen lidstaten en Europol, naleving van de Digital Services Act, educatie (inclusief Holocaustherinnering) en communicatie over EU-waarden.

Het kabinet ondersteunt de doelstelling van het voorstel om het respect voor Europese waarden bij EU-financiering te versterken. Daarbij is het echter van belang dat de uitvoering proportioneel en werkbaar blijft

³ Kamerstuk 21501-02, nr. 3079.

⁴ Kamerstuk 21501-20, nr. 2308. Zie hiervoor ook: Kamerstuk 36800 V, nr. 15.

en niet leidt tot additionele administratieve lasten. In dit kader acht het kabinet verdere besprekingen met de lidstaten, de Commissie en relevante belanghebbenden wenselijk om tot praktische oplossingen binnen de EU-bevoegdheden te komen die de administratieve lasten beperken en tegelijkertijd de Europese waarden waarborgen.